

Průběžná zpráva projektu specifického výzkumu na rok 2020– zakázka č. 2114

Název projektu: Aktuální trendy v současné rodinné mediální výchově a její proměny v kontextu digitálních technologií

Specifikace řešitelského týmu

Odpovědný řešitel:

Mgr. Leona Stašová, Ph.D.

Studenti magisterského studia na PdF UHK:

Bc. Petra Eisenkolbová (P19P0696)

Bc. Tereza Chladová (P19P0699)

Bc. Romana Jančíková (P19P0700)

Bc. Jiřina Krejčová (P19P0820)

Další výzkumní pracovníci:

Mgr. Iva Junová, Ph.D.

Mgr. et Mgr. Petra Ambrožová, Ph.D.

Celková částka přidělené dotace: 137 083

Stručný popis postupu při řešení projektu (max. 2 strany)

V rámci projektu bylo společně se studentkami spoluřešitelkami připraveno dotazníkové šetření a proběhl sběr dat v rodinách s dětmi ve věku 6 – 15 let. Dotazník byl připraven ve dvou variantách, samostatně pro rodiče a pro děti. Do dotazníkového šetření jsme také operativně s ohledem na situaci v ČR v jarních měsících 2020 zařadily otázky vztahující se k situaci covid-19 a dopadu pandemie na používání médií v rodině a rodičovskou podporu a monitoring distanční výuky dětí. Právě nová situace a přechod výuky ve všech typech škol na distanční formu přinesl jednak daleko větší vystavení dětí médiím, ale také významně změnil i životní styl rodiny v tomto období. Rodiče pak nová situace postavila nejen do situace zvládat a regulovat tuto masivní medializaci života jejich dětí, ale také převzít řadu rolí, které do té doby zajišťovaly jiné instituce.

Výběr rodin pro dotazování proběhl kvótní cestou se zohledněním věku dětí v rodině a vzdělání rodičů. V průběhu sběru dat, který jsme realizovali od června do října 2020, bylo možné získat údaje od 191 rodičů a 124 dětí. Rodiče i starší děti vyplňovali dotazníky samostatně, s mladšími dětmi ve věku 6 – 8 let, příp. i staršími v případě potřeby, provedly rozhovor a dotazníky vyplnily studentky. Vzhledem k situaci s pandemií covid-19 byl sběr dat obtížnější a ochota respondentů k účasti na šetření byla nižší než obvykle, což ovlivnilo i návratnost a počet získaných vyplněných dotazníků.

Vyplněné dotazníky byly zkontrolovány, zakódovány a přeneseny do formátu tabulky Excel a vyčištěná data následně transportována do připravené šablony programu SPSS. Na sběru dat až po jejich zpracování pro statistickou analýzu se v týmu aktivně a intenzivně podílely spoluřešitelky z řad studentů. Následně byla statisticky zpracována první část dat hlavně se zacílením na média a řešení situace v rodinách v době distanční výuky. Byla k tomu využita základní jednorozměrná a dvourozměrná analýza a měření vztahů mezi proměnnými. Další zpracování pak pokračovalo v podobě faktorové a shlukové analýzy dat. Data ze zpracovaných výsledků byla připravena pro publikační výstupy a byla zúročena v prvních připravených textech.

Naše výsledky ukázaly, že hlavními aktérkami rodinné výchovy (i mediální) v době pandemie covid-19 byly především ženy. Ve větší míře zůstávaly s dětmi doma a podporovaly je při využívání médií v době distanční výuky. Odpovědi dětí do značné míry kopírovaly postoje rodičů a potvrzovaly jejich výpovědi. Také děti (především ty nejmladší) potvrzovaly skutečnost, že matky s nimi trávily více času, než obvykle. Vzdělanější rodiče deklarovali více času stráveného se svými dětmi než rodiče se základním vzděláním či vyučením. Většina rodičů i dětí uváděla, že se rozhodně navýšil čas, který děti strávily s médii (84 % rodičů), děti v 74 % případů uváděly, že se navýšil čas, který strávily s počítačem, 39 % pak potvrdilo, že se zvýšil čas, který strávily u televize. Matky pak byly těmi, které registrovaly vyšší objem času, který děti trávily u médií či s médii, a spíše také měnily pravidla používání médií v rodině v reakci na vzniklou situaci. Postoje rodičů k médiím nedoznaly větších změn, rodiče spíše reagovali na zprávy o pandemii a způsoby jejich předávání, než na to, že by se to odrazilo ve změně jejich obecnějších postojů jako rámce jejich výchovných snah ve vztahu k dětem. Oba rodiče se snažili kompenzovat jednostranné mediální aktivity dětí v době uzavření škol, ženy spíše aktivitami v místě bydliště (na zahradě, v rámci domácnosti), muži naopak spíše sportovními aktivitami s dětmi (cyklistika, výlety, aj.).

Práce na projektu budou v druhém roce řešení pokračovat zpracováním druhé části dat, celkovou komparací výsledků získaných dotazováním rodičů a dětí a přípravou plánovaných publikačních výsledků, především monografie k mediální výchově v rodině.

Splnění kontrolovatelných výsledků řešení

Uvedte především publikace, které vznikly na základě řešení projektu. Dále uveďte, zda byly publikace skutečně zadány do OBD s vazbou na RIV.

Ze čtyř plánovaných publikačních výstupů byly čtyři připraveny k publikování.

1. Junová, I., Jančíková, R. *Role médií v době COVID-19 z pohledu rodiny* pro konferenci Socialia, která se uskutečnila v říjnu 2020
2. Ambrožová, P., Junová, I., Krejčová, J., Stašová, L. *Mothers and fathers face to face media exposure of their children in the time of lockdown in the Czech Republic* pro zahraniční konferenci INTCESS 2021 (leden 2021)
3. Ambrožová, P., Chladová, T., Junová, I., Stašová, L. *Changes in Media Use by Children during Lockdown in the Czech Republic* pro zahraniční konferenci INTED 2021 (březen 2021)
3. Ambrožová, P., Eisenkolbová, P., Junová, I., Stašová, L. *Parents' View of Media Use by Children during the Covid* pro zahraniční konferenci INTED 2021 (březen 2021)

Jak bylo plánováno, výsledky byly připraveny k publikování v rámci sborníku z tuzemské konference Socialia. Způsoby prezentování dalších výsledků však bylo nutné vzhledem k okolnostem flexibilně změnit. Původně plánovaná účast na zahraniční konferenci v Rize byla nakonec na poslední chvíli (září 2020) zcela zrušena a přesunuta do roku 2021. S ohledem na to bylo nutné poměrně rychle hledat alternativní řešení zahraniční konference. Přijímání přihlášek na další indexované zahraniční konference v oboru byly v tento okamžik již uzavřeny, proto jsme zvolily dvě zahraniční konference s nejbližšími termíny konání v roce 2021 a možnostmi ještě přihlásit naše příspěvky. Podařilo se připravit k prezentování a publikování další tři konferenční příspěvky, které byly odeslány k publikování. Místo původně plánovaných dvou tuzemských a dvou zahraničních publikačních výstupů se nám tedy podařilo připravit jeden tuzemský a tři zahraniční, které mají naději být indexovány na WoS. Jakmile budou publikovány, budou zadány do OBD. Všechny výstupy byly připraveny ve spoluautorství se studentkami, spoluřešitelkami projektu.

Přehled realizovaných výdajů:

Pandemická situace a nouzový stav v ČR ovlivnily řešení projektu ve třech rovinách:

- omezeními možností společné práce celého týmu při osobním setkání;
- komplikacemi při sběru dat a oslovování respondentů;
- zrušením vědeckých konferencí či jejich převodem do podoby online.

Zároveň také původní spoluředitelka projektu Bc. Kristýna Kuchtová musela v souvislosti s pandemií covid-19 opustit řešitelský tým a na její místo poté nastoupila Bc. Jiřina Krejčová. Vzniklá situace v ČR ovlivnila sběr dat jednak tím, že bylo možné začít se sběrem až po ukončení jarního nouzového stavu, a zároveň nižší ochotou rodin k účasti na šetření. Práci týmu pochopitelně komplikovala situace, v níž se nemohli členové potkávat a pracovat s výstupy společně. Zároveň došlo k rušení konferencí či jejich převodu do online podoby, což znemožnilo čerpat finanční náklady na cestovné. S ohledem na to došlo ve struktuře čerpání rozpočtu k několika změnám, změny byly konzultovány a schváleny paní proděkankou dr. Mlsovou. Nakonec tedy byly finanční prostředky na cestovné čerpány v minimální míře, naopak došlo k navýšení financí na stipendia a též na materiálové náklady.

	Plánované náklady	Realizované náklady
Osobní náklady	6 721	0
Stipendia	40 000	68 000
Materiálové náklady	21 362	43 501,44
Služby	23 000	25 442
Doplňkové režijní náklady	0	0
Cestovné	46 000	140
Celkem	137 083	137 083,44

Osobní náklady – finance nakonec nebyly použity na úhradu osobních nákladů, úhrada proběhla formou služby

Stipendia – stipendia byla použita na odměny pro studentky, spoluředitelky, které se podílely na přípravě dotazníkového šetření, sběru dat, zpracování dat a přípravě podkladů pro publikační výstupy.

Bc. Petra Eisenkolbová (P19P0696) – 17 000 Kč

Bc. Tereza Chladová (P19P0699) – 17 000 Kč

Bc. Romana Jančíková (P19P0700) – 17 000 Kč

Bc. Jiřina Krejčová (P19P0820) – 17 000 Kč

Materiálové náklady – byly využity na nákup odborné literatury, kancelářských potřeb a technického vybavení pro sběr, zpracování a prezentování výsledků

Služby – finance byly využity na úhradu služeb a konzultací v oblasti statistického zpracování dat a na překlady/jazykové korektury textů v anglickém jazyce.

Cestovné – bylo využito na převoz dotazníků ke zpracování

Celkem byla dotace zcela vyčerpána.

Datum: 28. 12. 2020

Podpis odpovědného